

BİRLEŞİK KIRALLIK
İLE
TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ARASINDA
SOSYAL SİGORTA MEVZUUNDA
AKDEDİLEN SÖZLEŞME

Sosyal sahada iş birliği yapmayı kararlaştıran Büyük Britanya ve Şimali - İrlanda Birleşik Krallığı ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti,

Bir Akıd Taraf vatandaşlarının diğer Tarafın Sosyal Sigorta mevzuatına göre, Tarafın vatandaşlarıyla müsavi muameleye tabi tutulması prensibini teyit,

Bu prensibin tatbik mekiine konmasını ve Tarafın ülkesinden diğer Tarafın ülkesine giden her iki Taraf vatandaşlarının ya kendi ülkelerinde buldukları sırada o Taraf mevzuatına göre iktisabetmiş oldukları hakların muhafazasını veya gittikleri ülkede mer'i mevzuatla bahşedilen muadil haklardan faydalanmalarını mümkün kılacak tertibat alınmasını arzu,

Sigorta yardımlarına müstehak olup olmadıkları hususunda tesbiti maksadıyla her iki Taraf mevzuatına göre ikmal edilmiş bulunan sigortalılık müddetlerinin birleştirilmesini teminen ayrıca tertibat alınmasını arzu,

Ederek aşağıda yazılı hususlarda mutabakata varmışlardır.

BÖLÜM: I

Tarifler ve şümul sahası

Madde 1.

Bu sözleşmenin tatbikatında, sözleşme metninde hilâfına sarahat olmadıkça:

(1) “Ülke”, Birleşik Krallık bakımından, İngiltere, İskoçya, Gal, Şimali - İrlanda ve Man Adası; Türkiye bakımından da, milli hudutları içinde kalan toprakları demektir.

(2) “Vatandaş”, Birleşik Krallık bakımından, Birleşik Krallık ile müstemlekelerinin vatandaşı; Türkiye bakımından da, Türk vatandaşlığını haiz kimse demektir.

(3) “Mevzuat”, bu Sözleşme metnine göre, Taraflardan birinin veya diğerinin ülkesinin her hangi bir kısmında mer’i bulunan ve 2 nci maddede tasrih edilen mevzuat demektir.

(4) “Salâhiyetli Makam”, Birleşik Krallık bakımından, işin icabına göre, Emeklilik İşleri ve Milli Sigorta Bakanı, Şimali - İrlanda Çalışma ve Milli Bakanlığı veya Man Adası Sosyal Hizmetler İdaresi; Türkiye bakımından da, Çalışma Bakanlığı demektir.

(5) “Sosyal sigorta mercii”, Birleşik Krallık bakımından, işin icabına göre, Emeklilik İşleri ve Milli Sigorta Vekili, Şimali - İrlanda Çalışma ve Milli Sigorta Vekaleti veya Man Adası Sosyal Hizmetler İdaresi; Türkiye bakımından da, İşçi Sigortalı Kurumu demektir.

(6) “İstihdam edilen kimse”, mer’i bulunan mevzuata, istihdam edilen şahıs (veya istihdam edilmiş kimse muamelesi gören şahıs) olarak tarif edilen kimse demektir.

(7) “Sigortalının geçindirmekle mükellef olduğu kimse”, Birleşik Krallık bakımından, bu Krallık mevzuatına göre, munzam yardım talebinde bulunmak maksadiyle sigortalının geçindirdiği şahıs muamelesi gören kimse; Türkiye bakımından da, Türk mevzuatında tarif edilen sigortalının geçindirmekle mükellef olduğu kimse demektir.

(8) “Sigortalılık müddeti”, bir veya diğer taraf bakımından o tarafın mevzuatına göre bir kimsenin sigortalı bulunduğu müddet demektir.

(9) “Prim ödeme müddeti”, bir veya diğer taraf bakımından, taraflardan birinin veya diğerinin mevzuatına göre, mevzuubahsolan yardımdan faydalanmak için gerekli, primi ödenmiş sigortalılık müddeti demektir.

(10) “Muadil müddet”, Birleşik Krallık bakımından, bu Krallık mevzuatına göre, mevzuubahsolan yardımdan faydalanmak için gerekli, primi ödenmiş itibar edilen sigortalılık müddeti; Türkiye bakımından da; sigortalı kimsenin iş göremez durumda kaldığı sigortalılık müddeti demektir.

(11) “Yardım” ve “Aylık” kelimeleri yardım ve aylıklardaki artışı ve yardım ve aylıklarla birlikte tediye edilen munzam ödenekleri de ihtiva eder.

(12) “Hastalık yardımı”, Birleşik Kırallık bakımından, bu Krallık mevzuatında tarif edilmiş olan malûliyet aylığından gayri hastalık yardımı; Türkiye bakımından da, Türk mevzuatında tarif edilen hastalık sigortası yardımı demektir.

(13) “Maluliyet aylığı”, Birleşik Kırallık bakımından, bir kimsenin, Birleşik Kırallık mevzuatında tarif edildiği üzere, üçyüz oniki gün devam eden iş göremezlik müddetinin bu üç yüz oniki günden sonraki her gün için, bir veya diğer taraf mevzuatına göre, müstehak olduğu Birleşik Krallık mevzuatında tarif edilen hastalık yardımı, veya Türk mevzuatına göre bir kimseye ödenen maluliyet aylığı; Türkiye bakımından da, Türkiye mevzuatında tarif edilen maluliyet aylığı demektir.

(14) “Dul yardımı”, Birleşik Kırallık bakımından, bu Kırallık mevzuatında tarif edildiği üzere, dul ödeneği, dul anaya yapılan yardım, dul aylığı ve esas dul aylığı; Türkiye bakımından da, Türk mevzuatına göre, ölüm sigortası ile ilgili olarak dul kadına veya dul kadının çocuğuna yapılan yardım demektir.

(15) “Yetim aylığı”, Birleşik Kırallık bakımından, bu Krallık mevzuatında tarif edildiği üzere, vasi ödeneği; Türkiye bakımından da, Türk mevzuatına göre, ölüm sigortası ile ilgili olarak anası ve babası ölen çocuğa yapılan yardım demektir.

(16) “İhtiyarlık aylığı”, Birleşik Kırallık bakımından, kendi mevzuatında tarif edilmiş olan ihtiyarlık veya emeklilik aylığı; Türkiye bakımından da, Türk mevzuatında tarif edilen ihtiyarlık aylığı demektir.

(17) “Cenaze masrafı”, Birleşik Kırallık bakımından, kendi mevzuatında tarif edilen ölüm yardımı; Türkiye bakımından da, Türk mevzuatına göre cenaze masrafları için yapılan yardım demektir.

Madde – 2.

(1) Bu sözleşme hükümleri:

(a) Birleşik Kırallık bakımından,

(i) 1946 tarihli Milli Sigorta Kanunu, 1946 tarihli Şimali - İrlanda Milli Sigorta Kanunu, 1948 tarihli Man Adası Milli Sigorta Kanunu ve yerine bu kanunların ikame edildiği 5 Temmuz 1948 tarihinden evvel mer’iyette bulunan kanunlar;

(ii) 1946 tarihli Milli Sigorta (İş Kazaları) Kanunu, 1946 tarihli Şimali - İrlanda Milli Sigorta (İş Kazaları) Kanunu ve 1948 tarihli Man Adası Milli Sigorta (İş Kazaları) Kanunu:

(b) Türkiye bakımından,

(i) 4772 sayılı İş Kazaları ile Meslek Hastalıkları ve Analık Sigortaları Kanunu;

(ii) 5502 sayılı Hastalık ve Analık Sigortası Kanunu;

(iii) 6900 sayılı Maluliyet, İhtiyarlık ve Ölüm Sigortaları Kanunu; hakkında tatbik olunur.

(2) Bu maddenin 3 üncü ve 4 üncü paragrafları hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, bu Sözleşme aynı zamanda bu maddenin 1 nci paragrafında tasrih edilmiş bulunan mevzuatı tadil eden, birleştiren veya bu mevzuata ek olarak çıkarılan mevzuat hakkında da tatbik olunur.

(3) Âkîd taraflardan biri bu sözleşme hükümlerinin yeni bir sigorta koluna taallûk eden herhangi bir mevzuata tatbik edilmemesine karar verir ve bu hususu, 30 uncu madde gereğince, üç ay içinde diğer tarafa bildirirse, bu Sözleşme hükümleri bu yeni mevzuata tatbik olunmaz.

(4) Bu sözleşme, bir veya diğer tarafın bir üçüncü tarafla yapmış olduğu mütekabiliyet esasına müstenit bir Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin tatbik mevkiine konulması maksadiyle bu maddenin 1 inci paragrafında yazılı mevzuatı değiştiren veya ek olarak çıkarılan her hangi bir mevzuat hakkında, ancak tarafların mutabakate varması şartıyla, cari olur.

BÖLÜM: II

Umumi hükümler

Madde – 3.

Akîd Taraflardan birinin vatandaşı diğer Tarafın mevzuatına göre yapılan yardımlardan, o Tarafın vatandaşı imiş gibi, aynı şartlarla, faydalanmağa hak kazanır.

Madde – 4.

(1) Bu maddenin (2) nci, (3) üncü ve (4) üncü paragrafları hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, Akîd Taraflardan birinin vatandaşı Taraflardan birinin ülkesine istihdam edildiği takdirde, kanuni ikametgâhı iş vereni veya kendisini istihdam eden müessesenin iş merkezi diğer Tarafın ülkesinde bulursa dahi, bu kimse hakkında istihdam edildiği yer mevzuatı tatbik olunur.

(2) İş merkezi Taraflardan birinin ülkesinde bulunan bir işverenin hizmetindeki kimse, istihdam müddeti içinde, diğer Tarafın ülkesine muvakkat bir işin icrası için gönderildiği takdirde, bu diğer Tarafın vatandaşı değilse ve gittiği yerde kanuni ikametgâhı yoksa, kendi ülkesinde çalışıyormuş gibi, hakkında kendi mevzuatı tatbik olunur, diğer Taraf mevzuatı tatbik olunmaz.

(3) Kanuni ikametgâhı Birleşik Kırallık ülkesinde olup Türkiye’de istihdam edilen ve hakkında (2) nci paragraf hükümleri tatbik edilmeyen bir Birleşik Kırallık vatandaşı bir tercih yapıp Türkiye Sosyal Sigorta mercine müracaatte bulunmadıkça, hakkında malûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortaları ile ilgili Türk mevzuatı tatbik olunmaz. Bu kimse, aynı zamanda kendisi hakkında Birleşik Kırallık mevzuatının tatbik edilmesini seçmek hakkını haizdir. Bu hakkı kullandığı takdirde, başka memleketlerden ihtiyarı olarak prim ödeme hakkını kazanmış bir sigortalı imiş gibi, o kimse hakkında Birleşik Kırallık mevzuatı tatbik olunur.

(4) Bu sözleşmenin 5 inci ve 6 ncı maddeleri hükümlerine tâbi olanlar hakkında bu madde hükümleri tatbik olunmaz.

Madde - 5.

(1) Bu maddenin tatbikatı bakımından, “Taraflardan birine veya diğerine ait gemi veya uçak” bu Sözleşme metnine göre,

(a) Birleşik Krallık ülkesinde tescil edilmiş bir gemi veya, sahibinin (veya sahibi birden fazla olduğu takdirde ortaklar arasından seçilen gemi müdürünün) veyahut gemi müdürünün o ülkede ikamet ettiği veya iş merkezinin o ülkede bulunduğu, diğer her hangi bir Britanya gemisi veya sahibinin (sahibi birden fazla olduğu takdirde uçak müdürünün) o ülkede ikamet ettiği veya iş merkezinin o ülkede bulunduğu yine o ülkede tescil edilmiş bir uçak veya,

(b) Denizde istihdamla ilgili Türk mevzuatı şumulüne giren bir gemi veyahut Türkiye’de tescil edilmiş bir uçak, demektir.

(2) Bu maddenin (3) üncü paragrafı hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, Akıd Taraflardan birinin ülkesinde kanuni ikametgâhı bulunan Taraflardan birinin vatandaşı diğer Tarafa ait bir gemide istihdam edildiği takdirde, kendi bakımından vatandaşlık, ikametgâh veya mesken şartları yerine getirilmişçesine, hakkında o Taraf mevzuatı hükümleri tatbik olunur.

(3) Akıd taraflardan birinin vatandaşı olup da Taraflardan birinin ülkesinde kanuni ikametgâhı bulunan ve diğer Tarafa ait herhangi bir gemide istihdam edilen kimse, bu istihdam dolayısıyla ücretini, iş yeri kanuni ikametgâhının bulunduğu yerde bulunan ve fakat geminin sahibi olmıyan bir kimseden veya müesseseden aldığı takdirde, gemi o tarafa aitmiş gibi, hakkında o Taraf mevzuatı tatbik edilir ve mezkur ücreti ödeyen kimse veya müessese bu mevzuat muvacehesinde iş veren telâkki edilir.

Madde - 6.

(1) Bu Sözleşme hükümleri her iki Akıd Tarafın Dışişleri Bakanlığı memurları hakkında tatbik olunmaz.

(2) Bu maddenin (1) inci paragrafı hükmü mahfuz kalmak şartıyla, taraflardan birinin Devlet hizmetinde bulunan o Taraf vatandaşı diğer Tarafın ülkesinde istihdam edildiği ve bu ülkede vazifesine başlamadan hemen evvel kendi mevzuatına göre mecburi sigortaya tabi tutulduğu takdirde, kendi ülkesinde istihdam edilmiş gibi hakkında kendi milli mevzuatı hükümleri tatbik olunur.

(3) Hakkında bu maddenin (1) inci ve (2) nci paragrafları hükümleri tatbik edilmeyen taraflardan birinin vatandaşı diğer tarafın ülkesinde kâin kendi elçiliğinde veya konsolosluğunda istihdam edildiği takdirde, hakkında vatandaşı bulunduğu taraf mevzuatının tatbik olunmasını seçmek hakkını haiz olur. Bu hakkını kullanan kimse elçiliğinde veya

konsolosluğunda çalıştığı tarafın vatandaşı olduğu takdirde, kendi ülkesinde istihdam edilmiş gibi hakkında kendi milli mevzuatı tatbik olunur.

Madde - 7.

Âkıld Taraflardan birinin ülkesinde istihdam edilmiş olup da hakkında, bu sözleşmenin 4 üncü maddesinin (2) nci paragrafı veya 6 ncı maddesinin (2) nci veya (3) üncü paragrafları gereğince, diğer tarafın mevzuatı tatbik edilen bir kimsenin hastalık, analık, iş kazası ve meslek hastalığı sebebiyle işgöremezlik ödeneğine müstehak olup olmadığının tesbitinde o kimse:

(a) Hastalık ve Analık yardımı bakımından, hakkında mevzuatı tatbik edilen ülkedeymiş gibi,

(b) Çalıştığı süre içinde vuku bulan iş kazası veya meydana çıkan meslek hastalığı dolayısıyla yapılacak yardım bakımından da, iş kazası veya meslek hastalığı, hakkında mevzuatı tatbik edilen ülkede vuku bulmuş veya meydana çıkmış gibi,

Kabul edilir.

Madde - 8.

Âkıld Tarafların salâhiyetli makamları bu sözleşmenin 4 üncü, 5 inci ve 6 ncı maddeleri hükümlerinin muayyen kimselere veya gruplara tatbik edilmemesi hususunda mutabakata varabilirler.

Madde - 9.

Kanuni ikametgâhı Akıld Taraflardan birinin ülkesinde bulunan ve fakat bu yer mevzuatına göre, mecburi sigortaya tâbi olmıyan bir kimse, bu yer mevzuatına göre, ihtiyarı sigortaya tâbi tutulmasını talep ettiği takdirde, diğer tarafın ülkesinde ikmal edilmiş olan sigortalılık ve prim ödeme müddetleri, böyle bir talebin is'afı bakımından, kanuni ikametgâhının bulunduğu yer mevzuatına göre ikmal edilmiş sayılır.

BÖLÜM: III

Hususi Hükümler

Kısım 1

Hastalık - Analık yardımları ve cenaze masrafları

Madde - 10.

Âkîd taraflardan birinin mevzuatına göre prim ödeme müddetini ikmal etmiş olan bir kimse diğer tarafın mevzuatı ile temin edilmiş bulunan hastalık ve analık yardımlarıyla cenaze masraflarını almaya hak kazanır.

Şu kadar ki bu yardımlardan faydalanabilmesi için:

(a) Diğer Tarafın ülkesine vardığı tarihten itibaren o Tarafın mevzuatına göre prim ödemeğe başlamış olması,

(b) O Tarafın mevzuatında yazılı şartları yerine getirmiş bulunması icap eder.

Bu bakımdan ilk bulunduğu yer mevzuatına göre ikmal edilmiş olan prim ödeme müddetleri, bu sözleşmenin 25 inci maddesi hükümleri dahilinde, diğer Tarafın mevzuatına göre ikmal edilmiş prim ödeme müddeti olarak kabul edilir.

(c) Analık halinde yardım; kadın veya yardım talebinde bulunan kimse sigortalı erkeğin sigortalı olmıyan karısı ise erkek yardım talebinde bulunduğu sırada veya ondan evvel son olarak, hangi mevzuata göre prim ödüyorsa veya ödemiş ise, o mevzuat hükümlerine göre yapılır.

Madde - 11.

Âkîd Taraflardan birinin mevzuatına göre sigortalı sayılan veya bu şekilde sigortalı bir kimsenin karısı olan bir kadın diğer Tarafın ülkesinde bulunduğu veya burada doğum yaptığı takdirde, kendi mevzuatına göre analık yardımına veya analık ödeneğine müstehak olup olmadığını tayin bakımından, kendi ülkesindeymiş veya bu ülkede doğum yapmış gibi muamele görür.

Madde - 12.

Âkîd Taraflardan birinin ülkesinde bulunduğu için o taraf mevzuatına göre hastalık yardımı almağa hak kazanmış olan bir kimse, o Tarafın Sosyal Sigorta merciinin muvafakati alınmak kaydıyla, bu yardımı diğer Tarafın ülkesinde bulunduğu sırada da, bu merciin tesbit ettiği müddetçe, almaya hak kazanır.

Madde - 13.

(1) Bir kimse Akîd taraflardan birinin ülkesinde öldüğü takdirde, diğer taraf mevzuatına göre cenaze masrafına müstehak olup olmadığını tayin bakımından, o kimsenin ölümü diğer taraf ülkesinde vukubulmuş sayılır.

(2) Bir Tarafın ülkesinde bulunup ta diğer taraf mevzuatına göre cenaze masrafı talebinde bulunan bir kimse diğer Taraf ülkesinde imiş gibi muamele görür.

Kısım: 2

İhtiyarlık Aylığı

Madde – 14.

(1) 16 ncı madde hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, her iki Akıd Tarafın sigorta mevzuatına göre kendisine ihtiyarlık aylığı bağlanması için talepte bulunan bir kimsenin bu talebi bu maddenin müteakip paragrafları hükümleri dahilinde karara bağlanır.

(2) Taraflardan her birinin Sosyal Sigorta mercii bir kimsenin kendi mevzuatına göre, ihtiyarlık aylığı almak için gerekli şartları yerine getirip getirmediğini yine kendi mevzuatı hükümleri dahilinde tesbit eder ve bunu yaparken bu Sözleşmenin 25 inci maddesi hükümlerini de göz önünde bulundurarak, o kimse tarafından her iki Taraf mevzuatına göre ikmal edilmiş olan bütün sigortalılık müddetlerini, prim ödeme müddetlerini ve muadil müddetleri kendi milli mevzuatına göre ikmal edilmiş gibi, nazara alır.

(3) Bu maddenin (2) nci paragrafı hükümleri dahilinde ihtiyarlık aylığına hak kazanıldığı tesbit edildiği takdirde, her iki tarafın Sosyal Sigorta mercii:

(a) Bir kimse Tarafından her iki Taraf mevzuatına göre ikmal edilmiş 25 inci madde hükümlerine göre hesaplanmış olan bütün sigortalılık müddetleri, prim ödeme müddetleri ve muadil müddetler kendi milli mevzuatına göre tamamlanmış olsa idi o kimseye yine kendi mevzuatına göre ne kadar aylık ödenecek idiye o aylık miktarını,

(b) Bu kimse Tarafından kendi mevzuatına göre tamamlanmış olan prim ödeme müddetleri yekûnunun her iki Taraf mevzuatına göre ikmal edilmiş olan prim ödeme müddetleri yekûnuna olan nisbeti dahilinde ihtiyarlık aylığının kendisine isabet eden kısmını, hesaplar.

Bu şekilde hesaplanmış olan kısım ilgili Sosyal Sigorta merciiinden o kimseye fiilen ödenecek aylığı teşkil eder.

(4) Bu kimse tarafından bir veya diğer Tarafın mevzuatına göre tamamlanmış olan prim ödeme müddetlerinin yekûnu 6 aydan az olduğu takdirde, o kimseye o Tarafın mevzuatına göre ihtiyarlık aylığı ödenmez.

(5) Bu maddenin tatbikatında, bir kimse tarafından ikmal edilmiş olan sigortalılık müddeti, prim ödeme müddeti veya muadil müddet, ilgili kimsenin kocasının sigortalılık hakkına veya kocası tarafından ödenen primlerin de nazara alınması suretiyle, kendi sigortalılık hakkına dayanarak ihtiyarlık aylığı bağlanması talebinde bulunan bir kadın olması halinde, o kimsenin kocası tarafından ikmal edilmiş olan sigortalılık müddeti, prim ödeme müddeti veya muadil müddet ile tevhid edilir.

Madde - 15.

Her iki Tarafın mevzuatında yazılı şartları aynı zamanda yerine getirmemiş olan bir kimsenin bir veya diğer Taraf mevzuatına göre aylık alma hakkı, o Tarafın mevzuatındaki şartları yerine getirdiği zaman tesis ve teşmil edilir. 14 üncü madde hükümleri mahfuzdur.

Madde - 16.

(1) Bir kimse, ihtiyarlık aylığı almak hakkı teessüs ettiği zaman, bu sözleşmenin 14 üncü maddesi hükümlerinden faydalanmamayı tercih edebilir. Bu takdirde her iki Akıd Tarafın mevzuatına göre almaya hak kazandığı ihtiyarlık aylığı, diğer Taraf mevzuatına göre geçen sigortalılığı nazara alınmayarak, tâbi olduğu Sosyal Sigorta mercii tarafından kendisine ayrı olarak ödenir.

(2) Kendisine ihtiyarlık aylığı bağlanmış olan kimse Taraflardan birinin mevzuatı tadil edildiği veya bir Tarafın ülkesinden diğer Tarafın ülkesine gittiği veyahut 15 inci madde hükümleri dahilinde veya başka suretle, Taraflardan birinin mevzuatına göre aylık alma hakkı tesis ve teşkil edildiği zaman, menfaatine uygun düşerse, 14 üncü veya bu madde hükümlerinden faydalanma hususunda yeniden bir tercih yapma hakkını kazanır.

Madde - 17.

Âkıld Taraflardan birinin mevzuatına göre, o Tarafın ülkesinde bulunduğu takdirde ihtiyarlık aylığı almağa hak kazanan bir kimse bu aylığı diğer Tarafın ülkesinde bulunduğu sırada da almaya hak kazanır.

Kısım: 3

Malüliyet aylığı

Madde – 18.

Bu Sözleşmenin 14 üncü maddesinin (2) nci, (3) üncü ve (4) üncü paragraflarında yer alan ihtiyarlık aylığı ile ilgili hükümler, aylıkların mahiyetindeki farkın gerektirdiği değişiklikler mahfuz kalmak şartıyla, mâlüliyet aylığı hakkında da tatbik olunur.

Madde - 19.

Âkıld Taraflardan birinin ülkesinde bulunan ve bu sözleşmenin 18 inci maddesi gereğince o Tarafın mevzuatına göre mâlüliyet aylığı almak hakkına sahip olan bir kimse diğer Tarafın ülkesinde bulunsaydı o Taraf mevzuatına göre de mâlüliyet aylığı almağa hak kazancak idiyse, bunlardan birini olduğu gibi diğerini de almağa hak kazanmış olur. Her iki aylığın tutarı, ülkesinde bulunduğu Taraf mevzuatına göre almağa hak kazanacağı aylıktan noksan olduğu ve hakkında 18 inci madde hükmü de tatbik edilmediği takdirde, bu Taraf Sosyal Sigorta mercii ayrıca aradaki farkı da kendisine öder.

Madde – 20.

(1) Âkîd Taraflardan birinin ülkesinde bulunan bir kimse, bu Sözleşmenin 18 inci ve 19 uncu maddeleri gereğince, her iki Tarafın mevzuatına göre de malûliyet aylığı almağa hak kazanmadığı takdirde, ülkesinde bulunduğu tarafın Sosyal Sigorta mercii bu maddenin (2) nci paragrafı hükmü mahfuz kalmak şartıyla, hakkında 18 nci madde hükmü tatbik edilmemiş olsa idi kendi milli mevzuatına göre ne kadar aylık almağa hak kazanacak idiyse, kendisine o aylığı öder. Bu kimse diğer Tarafın ülkesine giderse, ülkesinden ayrıldığı Tarafın Sosyal Sigorta mercii, ülkesini terk etmeden evvel hastalığının kronik olduğu tesbit edilmek şartıyla, mezkûr malûliyet aylığını ödemeğe devam eder.

(2) Bu maddenin (1) inci paragrafı gereğince, bir Tarafın mevzuatına göre malûliyet aylığı ödenmekte olması halinde, ilgili kimse diğer Tarafın mevzuatında yazılı şartları yerine getirir getirmez, bu malûliyet aylığı yerine 18 inci ve 19 uncu maddeler hükümlerine uygun olarak tesbit edilen aylıklar, bu maddeler hükümleri gözönünde bulundurularak, tediye edilir.

Kısım 4

Dul aylığı ve yetim aylığı

Madde - 21.

Bu sözleşmenin 14, 15, 16 ve 17 inci maddelerindeki ihtiyarlık aylığı ile ilgili hükümler dul aylığı, 18 ve 19 uncu maddelerdeki malûliyet aylığı ile ilgili hükümler de yetim aylığı hakkında tatbik olunur. Her hâdisede aylığın mahiyetindeki farkın gerektirdiği değişiklikler mahfuzdur.

Kısım - 5.

İş kazaları ve meslek hastalıkları

Madde - 22.

(1) Bir Akîd Taraf ülkesinde bulunan ve o Taraf mevzuatına göre, iş kazası veya meslek hastalığı sebebiyle, yardım almağa hak kazanmış olan bir kimse diğer Tarafın ülkesinde bulunduğu sırada da bu yardımı almağa hak kazanır.

(2) Bir Tarafın ülkesinde bulunan ve o Taraf mevzuatına göre, iş kazası veya meslek hastalığı neticesi ölüm sebebiyle yardıma hak kazanmış olan bir kimse diğer Tarafın ülkesinde bulunduğu sırada da bu yardımı almaya hak kazanır.

Madde - 23.

İş kazasından ileri gelen malûliyet derecesinin Akîd Taraflardan birinin mevzuatına göre tesbitinde, diğer Taraf mevzuatına göre yardımı gerektiren daha evvel vuku bulmuş herhangi bir iş kazası, malûliyet derecesinin tesbitinde mevzuatı esas alınan Taraf mevzuatının şumulüne giren bir iş kazası imiş gibi nazara alınır.

Madde - 24.

Âkit taraflardan birinin mevzuatına göre, bir meslek hastalığı sebebiyle yardım görmüş olan bir kimse bilahare diğer taraf mevzuatına göre aynı neviden meslek hastalığı dolayısıyla yardım talebinde bulunursa, bu tarafın sosyal sigorta mercii öbür taraf mevzuatına göre yapılan yardımla ilgili delilleri toplamakla mükelleftir. Bir kimsenin kendi mevzuatına göre yardıma müstehak olup olmadığını, olduğu takdirde, yardım miktarını tesbit maksadıyla o merci öbür tarafın mevzuatına göre yapılmış olan yardımı, kendi mevzuatına göre yapılmış gibi, nazara alır.

Kısım: 6

Umumi hükümler

Madde – 25.

(1) Bu Sözleşmenin yardıma hak kazanılmış olup olmadığının tesbiti maksadıyla sigortalılık müddetlerinin, prim ödemede müddetlerinin ve muadil müddetlerin tevhidindeki 10 uncu ve 14 üncü maddeler hükümlerinin tatbikatında her iki Akid Tarafın sosyal sigorta mercileri, bu müddetler tedahül etmemek şartıyla, kendi mevzuatının ilgili hükümlerini nazara alarak, kendi mevzuatına göre ikmal edilmiş olan sigortalılık müddetlerini, prim ödeme müddetlerini ve muadil müddetleri diğer taraf mevzuatına göre ikmal edilmiş sigortalılık müddetlerine, prim ödeme müddetlerine ve muadil müddetlere ekler.

(2) Bu maddenin (1) inci paragrafı hükümleri aşağıda yazılı esaslar dahilinde tatbik olunur:

(a) Bir tarafın mevzuatına göre mecburi olarak ikmal edilmiş olan bir prim ödeme müddeti diğer tarafın mevzuatına göre ihtiyari olarak ikmal edilmiş bir prim ödeme müddetiyle aynı zamana raslarsa yalnız mecburi olarak ikmal edilmiş olan müddet nazara alınır.

(b) Bir tarafın mevzuatına göre ikmal edilmiş olan bir prim ödeme müddeti diğer tarafın mevzuatına göre ikmal edilmiş olan bir muadil müddetle aynı zamana rastlarsa yalnız prim ödeme müddeti nazara alınır.

Madde - 26.

Âkîd Taraflardan birinin mevzuatına göre para yardımına prim ödeme müddetleri içinde elde edilen ortalama kazancın esas alınması halinde, o mevzuat hükümleri dahilinde ödenmesi gereken yardımların hesabında nazara alınacak ortalama kazanç, aynı mevzuata göre, fiilen ikmal edilmiş prim ödeme müddetleri içinde elde edilen kazanç üzerinden hesaplanır.

Madde – 27.

(1) İşbu Sözleşmenin bu bölüm hükümlerine göre, Akıd Taraflardan birinin Sosyal Sigorta mercii tarafından diğer tarafın ülkesinde ikamet eden bir kimseye para yardımlarının ödenmesi gereken hallerde, bu ödeme o sigorta mercii talebi üzerine, o sigorta mercii hesabına, ajan sıfatıyla, diğer tarafın Sosyal Sigorta mercii tarafından yapılabilir.

(2) İki tarafın sigorta mercileri arasında varılacak mutabakat neticesinde tesbit olunacak bir müddet içinde taraflardan birinin sigorta mercii tarafından bu maddenin (1) inci paragrafı hükümleri dahilinde yapılan bütün ödemeler yekûnu diğer tarafın sigorta mercii tarafından yapılan ödemeler den fazla ise, bu taraf sigorta mercii yapılan ödemeler tutarını diğer tarafın sigorta merciiine aynen tediye etmeyip tesbit edilen bu müddet sonunda cari kambiyo rayicine göre hesaplanacak miktarlar arasındaki farkı almaya hak kazanır.

Madde - 28.

(1) Âkıd Taraflardan birinin mevzuatına göre yardıma müstehak olan bir kimse, geçindirmekle mükellef olduğu kimse o taraf ülkesinde bulunduğu takdirde yardımda bir artış olacak idiye, geçindirmekle mükellef olduğu kimsesi diğer taraf ülkesinde bulunduğu sırada dahi bu farkı almağa hak kazanır.

(2) Bir kimse, bir çocuğun Birleşik Krallık ülkesinde bulunması veya ana ve babasından biri öldüğü zaman veyahut herhangi belli diğer bir zamanda bu ülkede bulunmuş olması dolayısıyla, Birleşik Krallık mevzuatına göre, dul yardımı veyahut iş kazası veya meslek hastalığı neticesi ölüm sebebiyle yardım almağa müstehak olursa, o kimse, icabına göre, o çocuk Türkiye’de bulunsun veya ana ve babasından biri öldüğü zaman veya diğer herhangi belli bir zamanda bu ülkede bulunmuş olsa dahi aynı yardımı almağa hak kazanır.

Madde - 29.

Bu Sözleşmenin 16 ve 20 nci maddeleri hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, her iki tarafın mevzuatına göre yardım talebinde bulunan bir kimse, bu Sözleşme hükümlerini nazara almaksızın talebinin karara bağlanması yolunu seçebilir.

BÖLÜM: IV

Müteferrik hükümler

Madde - 30.

Salâhiyetli makamlar:

(a) Bu Sözleşmenin tatbikatında gerekli görülebilecek idari tedbirleri alırlar.

(b) Bu Sözleşmenin tatbiki için alınan herhangi bir tedbirle ilgili malûmatı birbirlerine bildirirler.

(c) Kendi milli mevzuatlarında yapılmış olan Sözleşmenin tatbikatına müessir olacak her hangi bir değişiklikle ilgili malûmatı, mümkün olan en kısa bir zamanda, birbirlerine ulaştırırlar.

Madde - 31.

(1) Âkîd Tarafların salâhiyetli makamları ve Sosyal Sigorta mercileri bu sözleşmenin tatbikatı ile ilgili herhangi bir meselede, bu mesele, kendi milli mevzuatlarının tatbikatına müessir oluyormuş gibi, birbirlerine yardımda bulunurlar.

(2) Salâhiyetli makamlar bilhassa bu Sözleşme gereğince yardıma müstehak kimselerin tıbbi ve idari murakabeleri bakımından alınması gereken tedbirler üzerinde mutabakata varırlar.

Madde - 32.

(1) Taraflardan birinin mevzuatına göre tanzimi gereken evrak ve vesaki o Taraf mevzuatıyla tanınmış olan vergi, resim ve harçlardan muafiyet veya tenzilat hakkı diğer Tarafın mevzuatına göre tanzimi gereken evrak ve vesaike de teşmil edilir.

(2) Bu Sözleşmenin tatbikatı ile ilgili olarak bir veya diğer Tarafın salâhiyetli makamına veya sigorta merciine bir vesika veya diğer bir belge tevdiî gereken hallerde, o makam veya merci bu vesika veya belgenin tevsik veya tasdikini talebetmez.

Madde - 33.

Bir Tarafın mevzuatına göre, o Tarafın Sosyal Sigorta merciine muayyen bir müddet içinde yapılması gereken bir talep, ihbar veya müracaat diğer tarafın Sosyal Sigorta merciine bu müddet içinde yapılmışsa öbür tarafın sigorta merciine yapılmış kabul edilir. Bu gibi hallerde Sosyal Sigorta Mercii kendisine yapılan talebi, ihbarı veya müracaatı, mümkün olan en kısa zamanda, diğer Tarafın sigorta merciine duyurur.

Madde - 34.

Âkîd Tarafların Sosyal Sigorta mercileri, bu Sözleşmenin tatbikatı ile ilgili meselelerde, birbirleriyle veya bu Sözleşme gereğince yardıma müstehak her hangi bir kimse ile veyahut onun kanuni mümessili ile doğrudan doğruya muhabere edebilirler.

Madde – 35.

Bu Sözleşme hükümlerine göre yapılması gereken her hangi bir yardım, bu yardımı yapmakla mükellef bulunan Sosyal Sigorta merciinin bağılı bulunduğu Taraf parası ile hesaplanır.

Madde - 36.

(1) Bu Sözleşme hükümleri, Sözleşmenin mer'iyete girdiği tarihten evvelki bir devre için yardım yapılması hakkını bahşetmez.

(2) (a) Bu maddenin (1) inci paragrafı hükmü mahfuz kalmak şartıyla, bu Sözleşme hükümlerine göre, Sözleşmenin mer'iyete girdiği tarihten evvelki vak'alar için aşağıda yazılı hallerde toptan ödemelerden gayri yardım yapılır.

(i) İlgili kimsenin talepte bulunmaması veya Akıd Taraflardan birinin ülkesi dışında olması dolayısıyla yapılmamış olan yardım tesbit edilip ödenir.

(ii) İlgili kimsenin Akıd Taraflardan birinin ülkesi dışında bulunması sebebiyle tediyesi tâlik edilmiş olan yardım yapılır.

(iii) Evvelce tesbit edilmiş olan yardım miktarı, gereken hallerde, sermaye kıymeti tasfiye edilmemiş olmak şartıyla, yeniden tesbit olunur.

(b) Bu paragrafın (a) fıkrası hükümlerine göre yapılması gereken her hangi bir yardım, bu Sözleşme mer'iyete girdiği tarihten itibaren ödenir veya, icabına göre, yeniden tesbit edilip ödenir, Ancak böyle bir ödemenin yapılabilmesi için Sözleşmenin mer'iyete girdiği tarihten itibaren 12 ay içinde bu hususta talepte bulunulması şarttır.

(3) Bu sözleşmenin mer'iyete girdiği tarihten evvel bir kimse tarafından ikmal edilmiş olan sigortalılık müddeti, prim ödeme müddeti veya muadil müddet o kimsenin Sözleşme hükümlerine göre yardıma müstehak olup olmadığının tesbitinde nazara alınır.

Ancak:

(a) Bir kimse tarafından Birleşik Kırallık mevzuatına göre ikmal edilmiş olan sigortalılık müddeti, o mevzuata göre bu müddet o kimse tarafından ödenen veya ödenmiş itibar edilen primlerin yıllık vasatisinin hesabında nazara alınmazsa, bu sözleşmenin 14 üncü maddesi hükümlerinin tatbikatında da nazara alınmaz.

(b) Türk mevzuatına göre yapılacak yardım talebinin tetkikinde Birleşik Kırallık mevzuatına göre 1 Nisan 1950 tarihinden evvel ikmal edilmiş olan sigortalılık müddeti nazara alınmaz.

Madde - 37.

(1) Akıd Tarafların salâhiyetli makamları bu Sözleşmenin tefsir veya tatbikiyle ilgili ihtilâfları müzakere yoluyla halletmeye gayret ederler.

(2) Böyle herhangi bir ihtilaf 3 aylık bir müddet içinde müzakere yoluyla halledilmemiş olduğu takdirde, ihtilâf Akıd Tarafların teşkil ve usulünde mutabık kalacakları bir hakem heyetine tevdi olunur. Gececek ikinci 3 ay içinde de mutabakata varılamadığı takdirde ihtilaf, taraflardan birinin talebi üzerine, Lâ Haya Adalet Divanı Reisi tarafından seçilecek bir hakeme tevdi edilir.

(3) İşin icabına göre, hakem heyeti veya hakem bu Sözleşme esaslarına ve ruhuna uygun olarak karar alır ve bu karar nihai olup tarafları bağlar.

Madde – 38.

Bu Sözleşmenin sona ermesi halinde, Sözleşme hükümlerine göre iktisap edilmiş olan herhangi bir hak muhafaza edilir ve bu hükümler gereğince o tarihte talebedilmiş olup henüz karara bağlanmayan haklar için müzakereler cereyan eder.

Madde - 39.

Bu sözleşme tasdik edilir ve tasdik vesikaları mümkün olan en kısa zamanda LONDRA’da teati edilir. Sözleşme, tasdik vesikalarının teati edildiği ayı takip eden 3 üncü ayın ilk günü mer’iyete girer.

Bu Sözleşme mer’iyete girdiği tarihten itibaren bir sene için muteberdir. Bu bir senelik müddetin sona ermesinden 3 ay evvel Sözleşmenin yürürlükten kaldırılacağına dair yazılı ihbarda bulunulmadığı takdirde müteakip senelerde de mer’iyette kalır.

Hükümetleri tarafından üsulü dairesinde salâhiyetlendirilmiş aşağıda imzaları bulunan kimseler, yukarıdaki hususları tasdik zımında işbu Sözleşmeyi imzalamışlardır.

Bu Sözleşme, Ankara’da, dokuz Eylül Bin dokuz yüz elli dokuz tarihinde, İngilizce ve Türkçe olarak ve her iki metin aynı derecede muteber bulunmak üzere iki nüsha halinde tanzim edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

HÜKÜMETİ ADINA

BİRLEŞİK KIRALLIK

HÜKÜMETİ ADINA